

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 302/2021-53

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], obaja [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Samuelom Baránikom, Podjavorinskej 7, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9Cdo/161/2020 z 27. januára 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9Cdo/161/2020 z 27. januára 2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9Cdo/161/2020 z 27. januára 2021 **zrušuje a vec vracia** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľom trovy konania **576,12 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 19. apríla 2021 domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutými

uzneseniami všeobecných súdov. Sťažovatelia navrhli tiež zrušiť napadnuté uznesenia a priznať náhradu trov konania.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 302/2021-15 z 13. mája 2021 bola ústavná sťažnosť sťažovateľov v časti smerujúcej proti uzneseniu najvyššieho súdu č. k. 9Cdo/161/2020 z 27. januára 2021 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“ alebo „napadnuté uznesenie“) prijatá na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti odmietnutá.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sa v konaní pred Okresným súdom Banská Bystrica domáhali v upomínacom konaní zaplataenia 2 351,24 eur s príslušenstvom a v návrhu na začatie konania do kolónky „žalovaný“ označili organizačnú zložku žalovaného. Okresný súd Banská Bystrica vydal 16. januára 2018 platobný rozkaz, proti ktorému podal žalovaný odpor. Následne bola predmetná vec postúpená na Okresný súd Bratislava V (ďalej len „okresný súd“), na ktorom bola vedená pod sp. zn. 7Csp/55/2018. Predmetné konanie bolo zastavené podľa § 161 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) z dôvodu nedostatku právnej subjektivity na strane žalovaného, ktorému však zároveň bola priznaná náhrada trov konania.

4. Krajský súd uznesením č. k. 16Co/227/2018 z 31. októbra 2019 čiastočne potvrdil rozhodnutie okresného súdu o zastavení konania a vo výroku o trovách konania uznesenie zrušil.

5. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľov napadnutým uznesením odmietol s odôvodnením, že žalovaný pod označením organizačnej zložky nemá spôsobilosť byť stranou konania, a zároveň žalovanému priznal náhradu trov dovolacieho konania. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľom doručené 18. februára 2021.

II.

Argumentácia sťažovateľov

6. Proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu podali sťažovatelia túto ústavnú sťažnosť, v ktorej predložili nasledujúce argumenty:

a) Prístup zvolený všeobecnými súdmi v tomto konaní je poznačený formalizmom, pretože žalovaného v predmetnom konaní riadne označili všetkými identifikačnými údajmi ako zahraničnú právnickú osobu ([REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]).

b) Vo vzťahu k odôvodneniu uznesenia krajského súdu poznamenali, že v texte žaloby bol žalovaný označený kompletne podaním z 27. marca 2018, „ [REDACTED] [REDACTED] zapísanej v Registri obchodu a spoločnosti [REDACTED] [REDACTED] pod číslom [REDACTED] [REDACTED], ktorá pôsobí na území Slovenskej republiky prostredníctvom svojej pobočky [REDACTED], [REDACTED], so sídlom: [REDACTED] [REDACTED] “. Uvedené podanie sťažovateľov bolo doplnené ešte pred rozhodnutím okresného súdu.

c) Všeobecné súdy zvolili postup, v dôsledku ktorého môže dôjsť k premlčaniu nároku sťažovateľov.

d) Najvyšší súd sa podľa nich odklonil od svojej vlastnej rozhodovacej činnosti a v tejto súvislosti poukázali na uznesenie najvyššieho súdu č. k. 8Cdo/61/2020 z 29. apríla 2020.

e) Všeobecným súdom vytkli nedôsledný postup v súvislosti s rozhodnutím o náhrade trov, nedostatočným odôvodnením a absenciou výzvy na odstránenie väd žaloby spočívajúcej v nejednoznačnom označení žalovaného s odkazom na nález ústavného súdu vo veci sp. zn. I. ÚS 546/2015.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľov

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

7. Najvyšší súd k zaslanej ústavnej sťažnosti vo svojom vyjadrení č. KP 3/2021-274, Cpj 121/2021 zo 7. júna 2021 uviedol, že sťažovatelia namietajú právne posúdenie veci dovolacím súdom a nesúhlasia s tým, ako tento súd rozhodol, a sú toho názoru, že uznesenie dovolacieho súdu je nesprávne a nie je odôvodnené, súčasne trpí vnútornou rozpornosťou z hľadiska rozhodnutia o trovách dovolacieho konania. Uvedené námietky sťažovateľov najvyšší súd nepovažuje za dôvodné, pretože vo veci konajúci senát 9 C podrobne odôvodnil v bode 23 napadnutého uznesenia svoj právny záver, pričom k tomuto odôvodneniu niet čo doplniť. Pokiaľ sťažovatelia namietali neodôvodnenie výroku o náhrade trov dovolacieho konania, najvyšší súd postupoval v súlade s právnou úpravou vyjadrenou v § 451 ods. 3 druhej vete CSP.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

8. Zúčastnená osoba sa k podanej ústavnej sťažnosti vyjadrila prostredníctvom svojho právneho zástupcu podaním z 18. júna 2021, v ktorom uviedla, že ju považuje za nedôvodnú. Vo vzťahu k argumentácii sťažovateľov ďalej uviedla:

a) Tvrdenie sťažovateľov o nemožnosti vypísať iným spôsobom formulárový návrh na začatie konania v časti „žalovaný“ nie je pravdivé. Formulár na podanie návrhu na vydanie platobného rozkazu v upomínacom konaní už v čase podania návrhu sťažovateľov umožňoval správne označenie pasívne vecne legitimovaného subjektu. Z obsahu tohto formulára vyplýva, že sťažovatelia v časti označenia žalovanej strany mali do kolónky „Názov“ uviesť názov subjektu s procesnou a právnou subjektivitou — a teda názov zahraničnej osoby, ktorú mali možnosť identifikovať aj pomocou kolónky označenej ako „Iné identifikačné číslo“, ako aj pomocou sídla žalovaného subjektu.

b) Argument sťažovateľov, že v článku III formulárového návrhu riadne označili žalovaného všetkými identifikačnými údajmi, nemôže obstať. Z článku III formulárového návrhu sťažovateľov žiadnym spôsobom nevyplýva správne označenie žalovaného subjektu. V tejto časti návrhu sťažovatelia len opísali postup zlúčenia spoločnosti [REDAKOVANÉ], so spoločnosťou [REDAKOVANÉ] konajúcej na území Slovenskej republiky prostredníctvom pobočky [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], tak ako vyplývalo z údajov Obchodného registra Slovenskej republiky, pričom z obsahu tejto časti návrhu žiadnym spôsobom nevyplýva, ktorý z troch subjektov mal byť podľa názoru sťažovateľov žalovaným.

c) Sťažovatelia žiadnym spôsobom v návrhu neupozornili na nimi tvrdenú údajnú nemožnosť správne vyplniť formulárový návrh ani bližšie nešpecifikovali pasívne vecne legitimovaný subjekt tak, aby predišli prípadnej zámene žalovaného. K správne označeniu žalovaného pritom bolo možné dospieť v časti C označením zahraničnej osoby, pričom organizačnú zložku zahraničnej osoby by sťažovatelia uviedli v tej istej časti formuláru ako zákonného zástupcu, príp. je v tejto časti možné následne uviesť, že ide o pobočku zahraničnej banky. Podľa názoru zúčastnenej osoby by však úplne postačovalo označenie zahraničnej osoby a následná bližšia špecifikácia označeného pasívne legitimovaného subjektu v rámci textu návrhu.

d) Sťažovatelia boli počas celého konania právne zastúpení advokátom, neboli dostatočne obozretní a opatrní pri žalovaní nimi uplatneného nároku a svoj žalobný návrh smerovali proti subjektu bez procesnej subjektivity. Sťažovatelia nepodnikli potrebné kroky vo vzťahu k správne uplatneniu žalovaného nároku voči legitimovanému subjektu s procesnou spôsobilosťou ani po vydaní platobného rozkazu okresného súdu č. k. 18Up/3/2018 zo 16. januára 2018 a k úprave označenia žalovaného pristúpili až vo vyjadrení k podanému odporu, t. j. potom, ako na túto skutočnosť v podanom odpore upozornila zúčastnená osoba.

e) Vo vzťahu k namietanému porušeniu práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu sťažovatelia poukázali na to, že tento súd neprihliadol na svoju vlastnú judikatúru, a síce uznesenie č. k. 8Cdo/61/2020 z 29. apríla 2020. Podľa zúčastnenej osoby označené uznesenie najvyššieho súdu nie je možné na prípad sťažovateľov aplikovať, pretože je založené na odlišnom skutkovom základe (nesprávna identifikácia žalovaného v dôsledku nesprávne uvedeného dátumu narodenia fyzickej osoby, avšak ďalšie identifikačné údaje žalovaného boli uvedené správne). Zúčastnená osoba podotýka, že nesprávnosť označenia žalovaného spočívajúca v nesprávnosti v písaní je vadou odstrániteľnou, zatiaľ čo označenie odlišného subjektu bez procesnej subjektivity predstavuje neodstrániteľný nedostatok, ktorý nie je možné žiadnym spôsobom dodatočne zhojiť.

f) Zúčastnená osoba sa nestotožňuje ani s námietkou sťažovateľov týkajúcou sa výroku o nároku na náhradu trov konania a s tým súvisiacim vnútorným rozporom výrokov uznesenia najvyššieho súdu. Zúčastnená osoba je toho názoru, že nárok na náhradu trov konania skutočne vznikol, pretože žalovaný bol v konaní právne zastúpený, a to na základe plnomocenstva udeleného v mene zahraničnej osoby konajúcej prostredníctvom jej organizačnej zložky. Zároveň poukázala na to, že v dovolacom konaní jej bol síce najvyšším súdom vo výroku nárok na náhradu trov konania formálne priznaný, avšak po materiálnej stránke nie je daný výrok vo vzťahu k zúčastnenej osobe vykonateľný, čo v konečnom dôsledku znamená nemožnosť vymoženia nároku na náhradu trov konania pre subjekt bez právnej a procesnej subjektivity. V dôsledku uvedeného výrok o nároku na náhradu trov konania v uznesení najvyššieho súdu nie je podľa názoru zúčastnenej osoby spôsobilý zasiahnuť alebo porušiť deklarované práva sťažovateľov.

g) Podľa zúčastnenej osoby napadnuté uznesenie najvyššieho súdu obsahuje riadne a dostatočné odôvodnenie skutkového i právneho stavu danej veci. Argument sťažovateľov, podľa ktorého zastavením uvedeného konania im bola odňatá možnosť konať pred súdom, považuje zúčastnená osoba za bezpredmetný, pretože k zastaveniu konania došlo zo zákonných dôvodov a v súlade so zákonom. Zároveň zúčastnená osoba považuje za dôležité zdôrazniť, že konajúci súd vo veci nemal povinnosť vyzývať sťažovateľov na odstránenie väd spočívajúcich v nejednoznačnom označení žalovaného, pretože ako žalovaný bola jednoznačne označená organizačná zložka,

a navyše nesprávne označenie žalovaného spočívajúce v zamenení subjektu, resp. v označení odlišného subjektu nie je možné odstrániť, a to ani dodatočne. Pretože sťažovatelia podávali návrh na vydanie platobného rozkazu prostredníctvom upomínacieho konania, ktoré sa vyznačuje svojou formálnosťou, o to viac mali sťažovatelia dbať na správnosť vyplnenia formulárového návrhu. Nesprávnosť označenia žalovaného pritom nespočívala v chybe v písaní či v inej zrejmej nesprávnosti, ale sťažovatelia namiesto zahraničnej osoby ako žalovaného označili samostatne organizačnú zložku, a teda rozdielny subjekt.

h) V tomto prípade nie je možné aplikovať podľa zúčastnenej osoby ani nález vo veci sp. zn. I. ÚS 546/2015 pre odlišný skutkový stav týchto vecí (v danom prípade žalobcovia podali 13. novembra 2011 žalobu s určitým označením žalovaného a následne 19. decembra 2011 ešte v rámci lehoty na podanie žaloby proti ich popretým pohľadávkam v reštrukturalizačnom konaní urobili doplnujúce podanie, v ktorom ako žalovaného označili iný subjekt). Zúčastnená osoba poukázala na to, že v preskúvanom konaní sťažovatelia upresnili označenie žalovaného až po vydaní rozhodnutia – platobného rozkazu a až potom, ako nesprávne označenie žalovaného namietal samotný žalovaný v podanom odpore.

i) V závere zúčastnená osoba na podporu svojej argumentácie poukázala na uznesenia najvyššieho súdu č. k. 7Cdo 21/2010 zo 14. septembra 2011, rozsudok najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo 192/2004, uznesenie najvyššieho súdu č. k. 6Cdo/2014/2011 z 18. januára 2012 či rozhodnutie ZSP 49/2001, podľa ktorého *„nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania je neodstraniteľným nedostatkom podmienky konania, ktorý vedie k zastaveniu konania. Tento nedostatok nemožno odstrániť podľa § 43 OSP, pretože nejde o vadu podania spočívajúcu v jeho nesprávnosti alebo neúplnosti. Do úvahy neprichádza ani postup podľa § 92 ods. 2 OSP“*. Zúčastnená osoba poukázala taktiež na ďalšie rozhodnutia, v ktorých súdy dospeli k rovnakému právnomu názoru – rozhodnutie R 45/2003, rozhodnutie Okresného súdu Komárno č. k. 10C/33/2017-77 z 30. apríla 2018, uznesenie Okresného súdu Bratislava V č. k. 7Csp/55/2018-90 z 31. júla 2018, uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 5Co/283/2018-121 z 30. novembra 2018.

j) Na základe uvedeného zúčastnená osoba napokon ústavnému súdu navrhla ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

III.3. Replika sťažovateľov:

9. Sťažovatelia vo svojej replike z 23. júna 2021 uviedli:

a) Z rozhodovacej činnosti ústavného súdu (napr. III. ÚS 281/2020, IV. ÚS 1/02) vyplýva, že tento súd je dlhodobým odporcom neodôvodneného formalizmu. Úlohou všeobecného súdu je právo aplikovať a veci rozhodovať, a preto *a contrario* jeho úlohou nemôže byť hľadanie skratiek a formovanie doktrinálnych filtrov, ktoré síce umožnia jednoduchý procesný koniec, pritom však interpretačne a realizačne zužujú medze zákonov, v rámci ktorých sa účastník konania môže domáhať svojho základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy).

b) Sťažovatelia poukázali na to, že všeobecné súdy v preskúvanom konaní mali dve možnosti výkladu procesných ustanovení Civilného sporového poriadku. Prvým bol postup, ktorým by sa dostali k meritórnemu prejednaniu veci, t. j. mali možnosť vyzvať sťažovateľov ako žalobcov na úpravu, resp. odstránenie nejednoznačného označenia žalovaného. Všeobecné súdy

si však zvolili druhý postup, a síce postup smerujúci k zastaveniu konania sledujúci len evidenčné skončenie veci bez jej meritórneho prejednanja.

c) Z judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 50/01) však vyplýva, že pokiaľ bol možný a prípustný prvý postup sledujúci meritórne prejednanie veci súdom, ktorý je ústavne súladný, súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci si tento postup mali v súlade s čl. 144 ods. 1 v spojení s čl. 152 ods. 4 ústavy vybrať.

d) Sťažovatelia zdôraznili, že z § 420 písm. f) CSP vyplýva, že aj najvyšší súd ako súd dovolací je povolaný strážiť ústavnosť, t. j. aplikáciu zákonných noriem nižšími súdmi. Postup najvyššieho súdu v predmetnej veci podľa nich nenaznačuje, že by sa tento súd zaoberal posúdením dovolacích námietok sťažovateľov ústavne konformným spôsobom. Najvyšší súd sa nemal rigidne držať ustanovení Civilného sporového poriadku, ale mal prihliadnuť aj na čl. 3 ods. 1 CSP, t. j. povinnosť výkladu tohto predpisu, rešpektujúc záväzky Slovenskej republiky, okrem iného vyplývajúce z medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktorý by mal byť v priamom protiklade s prílišným formalizmom.

e) Napokon sťažovatelia poukázali na nález vo veci sp. zn. III. ÚS 380/2020, v ktorom ústavný súd vyslovil, že «Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci majú pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné (Broniowski proti Poľsku z 22. 6. 2006, sťažnosť č. 31443/96, bod 185)».

f) Vzhľadom na uvedené sťažovatelia uviedli, že na podanej ústavnej sťažnosti trvajú v celom rozsahu.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Podstata námietok sťažovateľov v súvislosti s namietaným porušením ich základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie je založená na ich tvrdení o nezákonnosti, svojvoľnosti a neodôvodnenosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu.

11. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňujúce a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05).

12. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces, ktorý je chránený v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, je okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia síce neznamená, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania, avšak z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé všetky pre rozhodnutie podstatné skutočnosti objasňujúce skutkový a právny základ rozhodnutia.

13. Podstatnou pre rozhodnutie v tejto veci je otázka, či označenie žalovaného identifikovaného pri špecifikácii strán sporu v žalobe len názvom organizačnej zložky, ktorá nemá samostatnú procesnú spôsobilosť, je možné po začatí konania, resp. v jeho priebehu považovať za vadu žaloby

odstrániteľnú postupom súdu podľa § 129 CSP, alebo je takéto označenie žalovaného v žalobe potrebné posúdiť ako neodstrániteľný nedostatok jednej z podmienok konania, a síce procesnej spôsobilosti žalovaného, a konanie v predmetnej veci je z tohto dôvodu podľa § 161 CSP potrebné zastaviť.

14. V napadnutom uznesení v jeho z hľadiska odôvodnenia nosnom bode 23, na ktorý sa najvyšší súd odvoláva aj v rámci svojho vyjadrenia k ústavnej sťažnosti, tento súd uviedol, že za nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie vo veci samej, teda podanie spôsobilé na odstraňovanie väd podania zo strany konajúceho súdu, možno považovať iba také podanie, ktoré neobsahuje všeobecné náležitosti podania vo veci samej. S odvolaním sa na rozhodnutie ústavného súdu vo veci sp. zn. I. ÚS 233/2013 ďalej konštatoval, že odstránenie väd podania zo strany súdu nie je inštitút, ktorý by mal slúžiť na odstránenie pochybení žalobcu, ktoré nebránia prejednávaniu a rozhodnutiu vo veci, a jeho účelom nemôže byť ani „pomoc“ zo strany súdu adresovaná strane konania, ako by táto mala vo veci postupovať, aby bola úspešná, pretože by došlo k porušeniu práva strany sporu na rovnaké postavenie v prebiehajúcom konaní. Uznesenie krajského súdu podľa neho obsahuje dostatočné vysvetlenie, z ktorého je zrejmé, že podanie žalobcov vo veci samej neobsahovalo také vady v označení žalovaného, ktoré by mohli byť odstránené postupom podľa § 129 CSP. Zodpovednosť za nesprávne označenie žalovaného nesie samotná strana sporu, resp. jej právny zástupca. Označenie žalovaného nebolo neurčité a nezrozumiteľné a ani v logickom rozpore medzi označením strán sporu a inými údajmi obsiahnutými v žalobe. Z formulára na podanie návrhu vyplýva, že v čase podania si za žalovaný subjekt mohli žalobcovia zvoliť právnickú osobu s právnou subjektivitou, t. j. zahraničnú právnickú osobu s uvedením jej názvu, štátu, sídla a identifikačného čísla. Z textu podania (bod III) nevyplýva a dovolací súd v tomto smere vzhľadom na jednoznačné, zrozumiteľné a úplné označenie žalovaného ani nemá pochybnosti, že by si žalobcovia vybrali za žalovaný subjekt zahraničnú právnickú osobu. Ak strana v konaní označí ako žalovaného nesprávny subjekt, za toto svoje pochybenie musí niesť procesnú zodpovednosť. V prípade, ak takto označený subjekt nemá spôsobilosť byť stranou konania, následkom je zastavenie konania pre neodstrániteľný nedostatok podmienky konania. Pokiaľ žalobcovia poukazujú na rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 4 Cdo 219/2016, v danej veci ide o odlišnú situáciu, pretože žalovaná strana bola výslovne v záhlaví označená ako Stály rozhodcovský súd (bez právnej subjektivity) s dôvetkom „pri“ IURO z. z. p. o., so sídlom Miletičova 7, 821 08 Bratislava (jeho zriaďovateľ). Vzhľadom na dôvetok preto vznikli pochybnosti, aký subjekt je označený, či rozhodcovský súd alebo jeho zriaďovateľ. V tomto spore však bol žalovaný jednoznačne, nezameniteľne a zrozumiteľne označený obchodným menom organizačnej zložky, sídlom a identifikačným číslom (t. j. údajmi umožňujúcimi zjavnú identifikáciu), čo nevyvoláva žiadne pochybnosti o tom, koho si žalobcovia za žalovaného zvolili.

15. Zo skutkového stavu preskúmvanej veci, ktorý nijako nerozporuje ani jedna zo strán, vyplýva, že okresný súd v tejto veci rozhodol o zastavení konania bez toho, aby sťažovateľov vyzval na upresnenie označenia žalovaného, a to aj napriek tomu, že sťažovatelia ešte pred vydaním jeho rozhodnutia identifikáciu žalovaného svojím podaním upravili. Okresný súd teda sťažovateľom neposkytol príležitosť na nápravu žaloby – nesprávneho označenia žalovanej strany, pretože išlo podľa neho o neodstrániteľný nedostatok podmienky konania (procesnú nespôsobilosť žalovaného), a ani neprihliadol na úkony sťažovateľov, ktorými sa snažili

o nápravu tejto vady žaloby. Následne sa sťažovatelia pokúsili o úpravu označenia žalovaného aj v rámci riadneho i mimoriadneho opravného prostriedku. Súdy vyššieho stupňa zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci však označenie organizačnej zložky zahraničnej osoby posúdili identicky ako okresný súd, t. j. ako neodstrániteľný nedostatok procesnej spôsobilosti na strane žalovaného podľa § 161 CSP. Vzhľadom na to bolo uznesenie okresného súdu na základe sťažovateľmi podaného odvolania potvrdené uznesením krajského súdu a dovolanie sťažovateľov uznesením najvyššieho súdu odmietnuté ako neprípustné.

16. Ústavný súd v tejto súvislosti považuje za potrebné poukázať na to, že súčasná judikatúra všeobecných súdov v rozličných prípadoch pripúšťa nepresnosti v označovaní strán sporu, ktoré sú v rámci konania odstrániteľné za predpokladu, že o ich identite nie sú žiadne pochybnosti a nehrozí nebezpečie zámieny s inými subjektmi. Najvyšší súd v obdobnej veci v rozsudku č. k. 4 Cdo 143/2006 z 1. novembra 2006, v ktorej rozhodoval o dovolaní proti uzneseniu druhostupňového súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie o zastavení konania z dôvodu nesprávneho označenia žalovaného, vyslovil, že pokiaľ procesný úkon účastníka konania obsahuje zjavnú nesprávnosť, ktorej odstránenie nevyžaduje značnú procesnú aktivitu súdu (napr. rozsiahle dokazovanie), súd je povinný dať účastníkovi možnosť túto nesprávnosť napraviť ďalším procesným úkonom. Opak by bol ničím neodôvodnený formalistický a svojvoľný postup, ktorý je v rozpore s princípom materiálnej spravodlivosti, reprezentovaným čl. 1 ústavy a ustanovením § 1 a § 117 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), a tým aj v rozpore s čl. 46 ods. 1 ústavy.

17. Potrebu skúmania celého obsahu žaloby v rámci posúdenia splnenia jej náležitostí potvrdil najvyšší súd aj uznesením č. k. 7 Cdo 268/2019 z 25. novembra 2020, v ktorom preskúmaval dovolanie podané proti rozsudku druhostupňového súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok prvostupňového súdu o zamietnutí žaloby primárne z dôvodu jej neprípustnosti a sekundárne z dôvodu neexistencie naliehaného právneho záujmu. Najvyšší súd v spomínanom uznesení vyslovil, že obsah žaloby nie je tvorený výlučne žalobným návrhom (petitom), ale aj rozhodujúcimi skutkovými tvrdeniami – opísaním skutkového deja (*causa petendi*). Súd je viazaný petitom žaloby po obsahovej stránke a tento petit je potrebné vykladať v súvislosti so skutkovými tvrdeniami v žalobe. Súd má skúmať celý obsah podanej žaloby, nielen samotný žalobný návrh.

18. Ústavný súd svojím nálezom č. k. II. ÚS 675/2016 z 12. januára 2017 zrušil uznesenie najvyššieho súdu, ktorým bolo odmietnuté dovolanie žalobcu pre neprípustnosť v konaní, v ktorom došlo k zamietnutiu žaloby z dôvodu nesprávnej vecnej legitímácie. V spomínanom náleze pritom vyslovil, že neuplatnenie osobitnej poučovacej povinnosti všeobecným súdom môže v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci predstavovať chybný procesný postup, ktorým sa sťažovateľovi ako účastníkovi konania znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu procesno-právny kódex priznáva na účely ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. V konečnom dôsledku tak môže z dôvodu neuplatnenia osobitnej poučovacej povinnosti dôjsť k zásahu do podstaty základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a jeho práva na spravodlivé súdne konanie s účinkami *denegatio iustitiae*.

19. Najvyšší súd v rámci svojej judikatúry v uzneseniach č. k. 4 Cdo 64/2011 z 28. októbra 2011, č. k. 6 Cdo 149/2011 z 26. septembra 2012 a č. k. 4 Cdo 193/2009 z 29. septembra 2009 vyslovil

právny záver, že riadne označenie štátu ako žalovaného účastníka konania je náležitou riadneho návrhu, bez ktorého nemožno v konaní pokračovať. Štát je ako účastník konania označený riadne, ak je súčasne s ním označený príslušný orgán, ktorý má v mene štátu konať, s uvedením jeho názvu a sídla. Pokiaľ nie je žalovaný takto riadne označený, súd v zmysle § 43 OSP žalobcu poučí a vyzve ho na doplnenie alebo opravu žaloby.

20. V uznesení č. k. 16 Co 395/2017 z 18. januára 2018 Krajský súd v Banskej Bystrici vyslovil, že interpretáciou a používaním § 127, § 129 a § 132 a nasl. CSP nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu, čo je v Civilnom sporovom poriadku vyjadrené tak, že tento procesný predpis umožňuje súdu odmietnuť podanie podľa § 129 ods. 3 len vtedy, ak v konaní nemožno pre nedostatky podania vo veci samej pokračovať. Záver o tom, že pre vadu podania nie je možné v konaní pokračovať, je pritom záverom, ktorý sa z povahy veci viaže na objektívne určený stav konania, ktorý existuje v dobe, keď ho konajúci súd vyslovuje. Preto aj s poukazom na skutočnosť, že pre rozhodnutie odvolacieho súdu je rozhodujúci stav v čase jeho rozhodnutia, možno konštatovať, že ak dôjde k odstráneniu väd podania, ktoré by mohlo byť návrhom na začatie konania (žalobou), najneskôr do rozhodnutia odvolacieho súdu, je potrebné rozhodnutie prvostupňového súdu o odmietnutí podania (aj keď v čase svojho vydania vecne správne) zrušiť.

21. Rovnakým smerom sa dlhodobo uberá aj judikatúra Ústavného súdu Českej republiky, zo záverov ktorej vyplýva, že nepresné označenie žalovaného v spore je odstrániteľnou vadou návrhu a je povinnosťou súdu dať žalobcovi šancu na napravenie takéhoto nedostatku. Uvedený záver zaujal tento súd aj v prípade, ak ako strana sporu bola označená osoba bez právnej subjektivity, napr. organizačná zložka štátu alebo právnickej osoby (napr. IV. ÚS 670/2010, IV. ÚS 22/2003, I. ÚS 338/97, III. ÚS 21/97).

22. Uvedené všeobecné závery súdov sa vzťahujú plne aj na preskúmanú vec sťažovateľov.

23. Zákon špecifikuje náležitosti podanej žaloby (§ 127 v spojení s § 132 CSP), ktoré majú umožniť uplatnený nárok analyzovať a právne kvalifikovať z aspektov významných aj pre posúdenie rôznych otázok procesnej povahy vrátane posúdenia procesnej subjektivity žalovaného. Povinnosťou súdu je však vecne preskúmať celý obsah podanej žaloby, nielen samotnú identifikáciu žalovaného v úvode žalobného návrhu.

24. V predmetnej veci sťažovatelia v úvodnej identifikácii žalovaného pri špecifikácii strán sporu označili subjekt nemajúci samostatne právnu subjektivitu, avšak so zreteľom na obsah žaloby celkom zjavne organizačne patriaci k subjektu, ktorý právnu subjektivitou disponuje, ktorého identifikácia sa v ďalšom obsahu žaloby nachádzala, aj keď priamo za žalovaného označený nebol. Prísne formalisticky (len na základe identifikácie strán) bolo potom možné predmetné konanie zastaviť podľa § 161 CSP, takýto postup však nenapĺňa požiadavku materiálnej ochrany zákonnosti všeobecným súdom.

25. V mene právnických osôb často konajú ich orgány, resp. organizačné články zriadené v rámci ich štruktúry, ktoré si ďalšie subjekty prichádzajúce s nimi do kontaktu môžu stotožniť so samotnou právnickou osobou, ktorou boli zriadené. Všeobecné súdy, dbajúc na poskytovanie účinnej ochrany základnému právu na súdnu ochranu, pri svojej rozhodovacej činnosti sú povinné pri posúdení procesnej spôsobilosti strán sporu prihliadať nielen izolovane na označenie

žalovaného v rámci špecifikácie strán sporu, ale aj na celý obsah žaloby, resp. skutkové okolnosti žaloby. V prípade, ak zo skutkových okolností žaloby vyplýva, že žalobca na označenie žalovaného použil nesprávne len označenie reprezentujúceho orgánu nedisponujúceho procesnou subjektivitou, avšak z obsahu žaloby vyplýva, že tvrdený nárok je výsledkom hmotnoprávneho vzťahu s právnickou osobou, ktorú možno podľa reprezentujúceho orgánu nezameniteľne identifikovať, ide o nesprávne označenie žalovaného v žalobe, ktoré zakladá dôvod na postup súdu podľa § 129 CSP smerujúci k poskytnutiu osobitnej poučovacej povinnosti pre účely opravy, resp. doplnenia podanej žaloby. V danom prípade totiž nejde o označenie iného odlišného subjektu, ale o nesprávnu špecifikáciu žalovaného vymedzeného len prostredníctvom jeho organizačnej zložky, resp. reprezentujúci orgán. Zároveň v priebehu konania nemožno ani žalobcovi brániť, aby takúto nesprávnosť, resp. vadu žaloby odstránil sám aj bez ingerencie zo strany súdu.

26. Podľa ústavného súdu vzhľadom na uvedené možno konštatovať, že všeobecné súdy zúčastnené na rozhodovaní preskúmvanej veci mali pre účely ustálenia strán predmetného konania v zmysle § 129 CSP sťažovateľov poučiť o vade nimi podanej žaloby spočívajúcej v nedostatočnej identifikácii žalovaného a vyzvať ich, aby ju v ním určenej lehote odstránili. Výzva adresovaná žalobcovi pre účely uvedenia správneho označenia žalovaného nevybočuje z rámca procesného poučenia, resp. poučovacej povinnosti o procesných právach a povinnostiach a nezasahuje do hmotného práva (t. j. nie je poučením o otázke vecnej legitímácie), avšak otvára cestu v prípade procesnej aktivity žalobcu adekvátne reagujúcej na túto výzvu na vecné prejednanie žaloby, t. j. na poskytnutie ochrany uplatnenému nároku žalobcu.

27. V preskúmvanom konaní súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci nielenže nepristúpili k zaslaniu výzvy sťažovateľom na odstránenie väd žaloby, ale pri svojom rozhodovaní neprihliadli ani na obsah podaní sťažovateľov predložených im v konaní, ktorými identifikáciu žalovaného upresňovali. V dôsledku tohto postupu súdov v predmetnom konaní nedošlo k vecnému prejednaniu žaloby sťažovateľov.

28. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia opodstatnene namietali, že súdy im nesprávnym procesným postupom znemožnili uskutočňovať im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu nimi označených práv odmietnutím ich dovolania.

29. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením najvyšší súd odobril zastavenie konania bez toho, aby prostredníctvom výzvy podľa § 129 CSP bola sťažovateľom nižšími súdmi poskytnutá možnosť nedostatky podanej žaloby opraviť. V dôsledku tohto postupu došlo k odopretiu ich možnosti konať pred súdom a porušeniu ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

30. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľov na zrušenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a vrátenie veci tomuto súdu dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel (výrok 2). Najvyšší súd je v ďalšom konaní vo veci podľa § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

V.
Trovy konania

31. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 576,12 eur.

32. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (§ 11 ods. 3 vyhlášky). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 po znížení o 50 % pri zastupovaní dvoch alebo viacerých sťažovateľov je 90,585 eur a hodnota režijného paušálu je 10,87 eur. Sťažovateľom vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu a replika sťažovateľov).

33. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2022

Peter Straka
predseda senátu